

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री दीपककुमार कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री डम्बरबहादुर शाही
फैसला

०७०-CR-०५६९

मुद्दा:- कर्तव्य ज्यान।

रोल्पा जिल्ला, मिझिङ गा.वि.स. वडा नं. ३ बस्ने हुकुमबहादुर बिष्ट१

पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

धनबहादुर बिष्टको जाहेरीले नेपाल सरकार.....१

प्रत्यर्थी
वादी

०७०-CR-१०७३

धनबहादुर बिष्टको जाहेरीले नेपाल सरकार.....१

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

रोल्पा जिल्ला, मिझिङ गा.वि.स. वडा नं. ३ बस्ने हुकुमबहादुर बिष्ट१

प्रत्यर्थी

ऐ.ऐ. वडा नं. २ बस्ने तीलु बिष्ट१

प्रतिवादी

०७२-RC-०१६५

धनबहादुर बिष्टको जाहेरीले नेपाल सरकार.....१

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

रोल्पा जिल्ला, मिझिङ गा.वि.स. वडा नं. २ बस्ने गोपाल बिष्ट१

प्रत्यर्थी

प्रतिवादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री विरबहादुर डागी

रोल्पा जिल्ला अदालत

फैसला मिति: २०६९।३।१७

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री लोकेन्द्र मल्लिक

माननीय न्यायाधीश श्री शेषराज सिवाकोटी

पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुर, दाङ

फैसला मिति:- २०७०।३।१७

यस अदालतमा पुनरावेदन दर्ता भएको मिति:- २०७०।०७।११,

२०७०।११।०९ र

२०७२।०१।२१

पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुर, दाङको मिति २०७०।३।१७ को फैसला उपर साविक न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) तथा दफा १० एवं प्रचलित न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा ९(१) र ९(२) बमोजिम यस अदालतमा दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको तथ्य र पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरको फैसलाको व्यहोरा सोही अदालतको मिति २०७०।०३।१७ को फैसलाबाट देखिने हुँदा यहाँ सो कुराको पुनरावृत्ति गरिएको छैन ।

वादी नेपाल सरकारको मुख्य पुनरावेदन जिकिर:

१. उक्त पुनरावेदन अदालतको फैसलाको ठहर खण्डमा उल्लेख भएबमोजिम प्रतिवादी हुकुम बहादुरले यसलाई मारे पनि हुन्छ भनी भनेपछि प्रतिवादी तिलु विष्ट समेत जना तिनले कर्तव्य गरी मारेको तथ्य किटानी जाहेरी, मौकाको बयान, मृतकको छोरी पुष्पा विष्ट, मेखबहादुर विष्ट समेतको बकपत्रबाट अभियोग दाबीबमोजिम कसुर गरेको देखिँदा उक्त ठहर खण्डमा उल्लेख भएकोमा बचन दिने भनी फैसलाको ठहर खण्डमा उल्लेख भएका हुकुम बहादुरलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) बमोजिम र प्रतिवादी तिलु विष्टले सफाई पाउने ठहरी भएको फैसलामा ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३), १३(४) र १७(३) को व्याख्या र प्रयोगमा गम्भीर कानूनी त्रुटि रहे भएको देखिँदा उक्त फैसला सो हदसम्म बदर गरी अभियोग मागदाबी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भनी वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट यस अदालतमा चढाएको पुनरावेदन पत्र ।

प्रतिवादी हुकुमबहादुर विष्टको मुख्य पुनरावेदन जिकिर:

२. मृतकलाई कुटपिट गरी मारेको भए वा जबरजस्ती विष खुवाउन लागेको भए पनि हारगुहार गरी बचन सक्ने हरसम्भव प्रयास गरेको देखिने अवस्था नरहेको र दिउँसोको समयमा कसैले कसैको ज्यान लिन खोज्दा वरपरका मानिसहरूलाई बोलाउन सक्ने अवस्था थियो। म

पुनरावेदक प्रतिवादीहरु दिनभरी गोपाल विष्टको पसलमा तास खेली बसेको अवस्थामा मृतक अन्जना विष्ट कसरी गोपाल विष्टको बारीमा लडिन् ? कहाँबाट विष सेवन गरी आइन् सो सम्बन्धमा म पुनरावेदक प्रतिवादी र अन्य कसैलाई थाहा जानकारी छैन। मृतकलाई मारुपर्ने सम्मको रिसइवी केही पनि नभएको एक आपसमा मिली खेतबारीको काम गर्ने गरेको मृतकको मृत्यु हुँदाको दिन हामी १०/११ जना सँगै रहे बसेको अवस्थामा हामी ३ जनाले मारेको भए अन्य ८/९ जनाले देख्ने थाहा पाउने थिए। मृतक आफ्नै कार्य कारणबाट मृत्यु भएको भन्ने कुरा मिति २०६७।५।३१ गते खडा गरेको घटनास्थल लाश जाँच मुचुल्का तयार हुँदाका बखत दरखास्त सूचनाको छोटकरी विवरणमा विषादी सेवन गरी मिति २०६७।५।३० गते मृतकको मृत्यु भएको भन्ने उल्लेख भएको छ भने करिब १ महिना ५ दिन पश्चात अर्थात् मिति २०६७।७।४ गते दायर हुन आएको जाहेरी दरखास्तमा गोपाल विष्टले कुटपिट गरी कर्तव्यबाट मारेको भन्न खोजिएको देखिन्छ। जुन कुरा कहिकतैबाट पुष्टि हुँदैन। लाश जाँच मुचुल्का हेर्दा, सामान्य खोस्रिएका दाग र निलडाम देखिन्छन् भने घटना घटेको भनिएको ठाउँमा अन्दाजी १^१/२ को सर्कलमा मात्रै मडारिएको देखिन्छ। यसबाट पनि मृतक माथि कुटपिटको वारदात नभै आफै मृतक छटपटिदा पर्न गएका घाउँ चोट हुन् भन्ने कुरा पुष्टि गर्दछ भन्ने वैज्ञानिक परीक्षण गर्ने डा. अशोक देवकोटाको अदालतको बकपत्रबाट पनि त्यस्ता घाउँ चोटबाट मृतक मृत्यु भएको भनी एकिन गरेर भन्न सकिँदैन र मृतक लाशमा भएका घाउँ चोट समेत एकिन साथ भन्न सकिँदैन भनी उल्लेख गरी सके पश्चात मृतकको मृत्यु एकिन नभै रहेको अवस्थामा म पुनरावेदक प्रतिवादी समेतको कर्तव्यबाट भएको ठहर निष्कर्षमा पुगी भएको फैसला प्रमाण मूल्याङ्कनमा गम्भीर त्रुटि भै बदरभागी रहेको छ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदक प्रतिवादी हुकुमबहादुर विष्टको तर्फबाट यस अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र।

प्रतिवादी गोपाल विष्टको हकमा साधकजाँचको रोहमा:-

३. यसमा प्रतिवादी गोपाल विष्टलाई सफाई हुने ठहरि शुरु रोल्पा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।०३।१७ मा भएको फैसलालाई पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरबाट मिति २०७०।०३।१७ मा शुरु फैसला उल्टी भई सर्वस्व सहित जन्मकैद सजाय ठहर्ने गरी भएको फैसला उपर विपक्षी प्रतिवादी गोपाल विष्टको म्याद भित्र पुनरावेदन नपरेकाले

विपक्षी प्रतिवादी गोपाल बिष्टको हकमा साधक दायरीमा दर्ता गरी नियमानुसार इजलास समक्ष पेश गर्न सम्बन्धित मुद्दा शाखामा बुझाईदिनु भन्ने समेत व्यहोराको यस अदालतबाट मिति २०७३।०१।२१मा भएका आदेशानुसार साधक दायरीमा दर्ता गरी पेश भएको ।

यस अदालतको निर्णय

४. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल अध्ययन गरि पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित विद्वान सहन्यायाधिवक्ता श्री सुरेन्द्रबहादुर थापाले प्रतिवादी गोपाल बिष्ट र मृतक अन्नना बिष्ट बीच रहेको अवैध सम्बन्धको परिणामस्वरूप मृतकले आफूलाई श्रीमती तुल्याउनु पर्छ भनी सोही विषयमा निज प्रतिवादीसंग वादविवाद भई प्रतिवादी गोपाल बिष्टले निज मृतकलाई कुटपिट गरेको, सो को दुई दिन पछि मिति २०६७।५।३० गते मृतक पुनः गोपाल बिष्टका घरमा जान्छु भनी गाएकी र गोपाल बिष्टका घरमा पुगेपछि श्रीमती तुल्याउने विषयमा कुरा हुँदा निजै प्रतिवादी गोपाल बिष्टको घरमा रहेका प्रतिवादी मध्येका हुकुम बहादुरले यस्तालाई मारे पनि हुन्छ भनि भनेपछि प्रतिवादी गोपाल बिष्ट, तिलु बिष्ट र हुकुमबहादुर बिष्ट समेत भै मृतकलाई मारेको अवस्था पुष्टि भैरहेको देखिएतापनि शुरु अदालतबाट प्रतिवादीहरूले सफाई पाउने ठहराएको फैसला उपर पुनरावेदन परी पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरबाट प्रतिवादी गोपाल बिष्टलाई सम्म ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३)नं.बमोजिम सजाय हुने ठहर गरेको हदसम्मको फैसला मिलेको भए पनि प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टलाई मतलवीका रुपमा रहेको देखाई सोही ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३)नं.बमोजिम २वर्ष कैद गरेको र प्रतिवादी तिलु बिष्टलाई अभियोग दावीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला मिलेको छैन। यी प्रतिवादीहरू तीनै जना उपस्थित रहेकै अवस्थामा मृतकलाई मरणासन्न हुने गरी कुटपीट गरी बेहोश अवस्थामा करेसावारीमा फालिएको छ। तीनै जना प्रतिवादीहरू समान रुपमा कसूरदार रहेको देखिईरहेको अवस्थामा प्रतिवादी गोपाल बिष्टलाई सम्म मुख्य कसूरदार ठहराई बचन दिने प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टलाई मतलवीका रुपमा सजाय गरेको र अर्का प्रतिवादी तिलु बिष्टलाई सफाई दिएको मिलेको छैन। यि दुवै प्रतिवादीहरूलाई समेत अभियोग दावी बमोजिम सजाय हुनु पर्छ भनी बहस गर्नुभयो ।

५. पुनरावेदक प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता भोजबहादुर ढकालले मृतकसंग यि प्रतिवादीको कुनै पूर्व रिसझवी रहेको छैन। मृतकलाई मार्नमा निजले कुनै बचन दिनु पर्ने वा उक्त कसूरको मतलबमा पर्नु पर्ने सम्मको कुनै कारण स्थापित हुन नसकेको अवस्थामा प्रतिवादीलाई अभियोग दावीबाट सफाई प्रदान गरिनु पर्नेमा निजका हकमा पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरबाट भएको फैसला मिलेको छैन उक्त फैसला उल्टी गरी प्रतिवादीले सफाई पाउने ठहर गरेको शुरु जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गरियोस् भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो ।
६. उल्लेखित विद्वान सह-न्यायाधिवक्ता एवं अधिवक्ताको बहस समेत सुनी पुनरावेदन सहितको शुरु सक्कल मिसिल समेत अध्ययन गरी हेर्दा, प्रतवादी मध्येका हुकुमबहादुर बिष्ट र तिलु बिष्टलाई अभियोग दावी बमोजिम सजाय नगरी प्रतिवादी तिलु बिष्टलाई सफाई दिने एवं प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टलाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) नं.बमोजिम २ वर्ष कैद ठहर गरेको हदसम्म उक्त फैसलामा चित्त नबुझाई वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट र प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टको यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको र प्रतिवादी गोपाल बिष्टको हकमा निजलाई सर्वस्व सहित जन्मकैद हुने ठहराएको पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरको फैसला उपर म्याद भित्र यस अदालतमा पुनरावेदन नपरी निजको हकमा साधकको रोहमा पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरबाट भएको मिति २०७०।०३।१७को फैसला मिलेको छ, छैन ? वादी नेपाल सरकार एवं प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ सक्दैन सोही बिषयमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो ।
७. निर्णयतर्फ बिचार गर्दा, मृतक अन्नजना बिष्टको दाहिने खुट्टाको नल्लामा र पुठामा निलडाम, ढाडदेखि कम्मरसम्म रातो पाटा र बिचमा रातो गाढा, धर्का जस्तो डाम, बायाँ कुम र कम्मरमा खोस्रिएको दागी, बायाँ छातीमा सानो रातो डाम, नाकबाट सिंगान र मलद्वारबाट दिशा निस्केको भन्ने समेत ब्यहोराको लाश जाँच मुचुल्का र गोपाल बिष्टको कर्कलाको बारीमा कर्कलो घाँस र जमिन मडारिएको भन्ने मौकाको घटनास्थल मुचुल्कामा उल्लेख भएको देखिन्छ।

८. मृतक अन्नजना विष्टलाई गोपाल विष्टको कर्कलाको बारीमा घ्यार घ्यार गरी सास फेरी रहेको अवस्थामा देखेकी निर्मला परियारले गोपाल विष्टको घरमा गई खबर गरेकी हुँ भनी मौकामा कागज गरी दिएको देखिएको छ। गोपाल विष्टले हुकुम बहादुर विष्टको योजना तथा तिलु विष्ट सहित भई मेरो श्रीमती अन्नजना विष्टलाई कुटपिट गरी अचेत अवस्थामा पुर्‍याई गोपाल विष्टको बेसार बारीमा फाली छाडी दिएकोमा निर्मला परियारले देखी जानकारी गराई सकेपछि विष सेवन गरी मरेको भन्ने पार्नलाई हुकुम बहादुर विष्टले शरीरमा विष समेत छिर्काई मुखमा समेत राखी दिई म जाहेरवालाको घरमा लगी राखी दिएको हुँदा विपक्षीहरूले मेरी श्रीमती अन्नजना विष्टलाई कर्तव्य गरी ज्यान मारेको हुँदा कानूनबमोजिम कारवाही गरिपाउँ भन्ने धन बहादुर विष्टको जाहेरी दरखास्तमा उल्लेख भएको देखिएको छ। मौकामा अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष बयान गर्ने प्रतिवादी गोपाल विष्टले मृतक अन्नजना विष्टको श्रीमान धनबहादुर विष्ट ६ वर्ष अघि विदेश गएदेखि मैले मेरो र अन्नजना विष्टको घर व्यवहार सँगोलमै चलाउँदै आएको थिएँ। आजभन्दा २ वर्ष अगाडिबाट मात्र हामीहरू बीच यौन सम्बन्ध शुरु भएको र पछिल्लो पटक मिति २०६६ चैत्रदेखि मेरो शरीर ठीक नभएकोले यौन सम्बन्ध छाडेको हो। पछि हामीहरू बीचको यौन सम्बन्धबारे हल्ला भएपछि मृतक अन्नजना विष्टले मलाई विवाह गर भनी बारम्बार अनुरोध गरेकी र मैले नमानेपछि झगडा गर्दथिन्। यस्तैमा मिति २०६७।५।२८ गते साँझ ४ बजेतिर झगडा हुँदा अन्नजना विष्टलाई लठ्ठीले हानी कुटपीट गरेकोसम्म हो, सोही रिसईवीका कारण मलाई फसाउन मेरो कर्कला बारीमा गएको हुन सकिछन् भनी उक्त मिति २०६७।०५।३० गतेको मृतकको मृत्यु भएको घटना वारदातमा आफ्नो संलग्नता नरहेको भनी इन्कार रहेको देखिए तापनि मृतककी छोरी पुष्पा विष्टले मौकामा कागज गर्दा मेरी आमा अन्नजना विष्ट र गोपाल विष्ट बीच विगत २/३ वर्ष अगाडिदेखि अनैतिक सम्बन्ध रहँदै आएको, मिति २०६७।५।३० मा मेरो आमाले "अब गोपाल विष्टको घरमा जान्छु, गोपाल विष्टले मारे पनि त्यही मर्छु भनी गोपाल विष्टको घरमा जानु भएको हो। पछि साँझ अन्दाजी ६.४५ बजेतिर मेरी आमा अन्नजना विष्टलाई हुकुमबहादुर विष्ट समेतले अचेत अवस्थामा ल्याएका हुन् भनी कागज गरिदिएको देखिएको छ भने निजले शुरु अदालत समक्ष उपस्थित भै गरेको बकपत्रमा मिति २०६७।५।२८ गते प्रतिवादी गोपालले मृतक अन्नजना

(आमा)लाई कुटेको मैले देखिन। मिति २०६७।।५।३० गते म घाँस काटेर घरमा आउँदा मेरो आमाले "मलाई आजसम्म यसरी मेरो लोग्नेले पनि कुटेको थिएन तर मलाई गोपालले कुटपिट गर्‍यो, म गोपालकी स्वास्नी हुँ। अब म गोपालकै घरमा गई बस्छु" भनी साँझ ४ बजेतिर घरबाट निस्केर जानु भएको हो भनी बकपत्र गरिदिएको देखिएको छ। मृतक र आफू बीचमा रहेको अनैतिक सम्बन्धका कारण आफूलाई श्रीमती तुल्याउनु पर्ने भनी मृतकले उठाएको विषयमा आफूहरूका बीचमा झैझगडा हुने गरेको र आफूले मृतकलाई मिति २०६७।०५।२८ गते कुटपीट गरेको भनी प्रतिवादी गोपाल बिष्टले गरेको बयान ब्यहोरा समेतबाट निजहरूका बीचमा आपसी सम्बन्ध दिनानुदिन बिग्रदै गएको अवस्थामा मिति २०६७।०५।३० गते मृतक प्रतिवादी गोपाल बिष्टको घरमा गएको मृतकलाई निजै गोपाल बिष्टको बेसार वारीको कर्कलाघरीमा मडारिएर घ्यार घ्यार गरी श्वास फेरी लडिरहेकी अवस्थामा देखेकी निर्मला परियारले खबर गरे पछि निजै गोपाल बिष्ट समेतले मृतकलाई निजको आफ्नै घरमा ल्याइदिएको अवस्थामा मृत्यु भएको देखिएको हुँदा मृतकको मृत्यु प्रतिवादी गोपाल बिष्टको कर्तव्यबाट भएको भन्ने नै देखिन आएको छ।

९. अब मृतकलाई यि तीनै जना प्रतिवादीहरूको मिलेमतोमा कर्तव्य गरी मारेको भन्ने अभियोग दावी समेतका सन्दर्भमा हेर्दा मृतकको शरिरमा के कुन प्रतिवादीले के कसरी के कुन हातहतियारले प्रहार गरेका हुन् भनी खुल्न सकेको देखिएको छैन। प्रतिवादी मध्येका गोपाल बिष्ट र मृतकका बीचमा रहेको पूर्ववत विवाद रहि आएको देखिएको र प्रतिवादीको घरमा गएको मृतकले गोपाल बिष्टसंग आफूलाई श्रीमती तुल्याउने विषयमा कुरा हुँदाका अवस्थामा प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टले यस्तालाई त मारे पनि हुन्छ भन्ने सम्मको अभिव्यक्ति दिएको भन्ने देखिएको छ भने प्रतिवादी तिलु बिष्टले उक्त कसूरमा के कुन कार्य गरेको हो भन्ने एकिन हुन सकेको नदेखिएको अवस्थामा प्रतिवादी मध्येका गोपाल बिष्टलाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं.बमोजिम सर्वस्व सहित जन्मकैद ठहराएको देखिएकोले मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १३ नं.मा भएको कानूनी व्यवस्थातर्फ हेर्दा, "-----कसैले अरुको ज्यान मर्ने गैह कुरा गर्दा उसै बखत वा ऐनका म्यादभिन्न ज्यान मरेमा सो ज्यान मार्नेलाई र मुख्य भै बचन दिनेलाई र वारदात भैरहेका ठाउँमा गै अर्काको जीउमा हात हाली मार्नालाई संयोग पारिदिने नियतले पत्नी समाती राख्ने समेतलाई देहायमा

लेखिए बमोजिम सजाय गर्नु पर्छ--" भन्ने उल्लेख भै सोही नं.को देहाय ३ मा " लाठा ढुङ्गा र साधारण सानातिना हातहतियारले कुटी हानि रोपी घोची वा अरु ज्यान मर्ने गैह कुरा गरी ज्यान मरेमा एकै जनाले मात्र सो काम गरी ज्यान मारेमा सोही एक जना र धेरै जनाको हुल भै मारेमा यसैले मारेको वा यसको चोटले मरेको भन्ने प्रमाणबाट देखिन ठहर्न आएमा सोही मानिस मुख्य ज्यानमारा ठहर्छ। त्यस्तालाई सर्वस्व सहित जन्म कैद गर्नु पर्छ। सो बाहेक अरुलाई र यसैले मारेको वा यसैका चोटले मरेको भन्ने कुरा सो हात हतियार छाड्ने कसै उपर कुनै प्रमाणबाट देखिने ठहर्न नआएमा सबैलाई जन्म कैद गर्नु पर्छ" भन्ने उल्लेख भएको देखिएकोले मृतकलाई यि सबै प्रतिवादीहरुले हातहतियार छाडेको भन्ने समेत देखिन नआइ मुख्य रुपमा बिवादको बिषय नै निज प्रतिवादी गोपाल बिष्टसंग रहेको र निजैको घरमा गएकी निज मृतकको शरिरमा लागेको लागेको चोटपीडाबाट मृत्यु भएको भन्ने देखिन आएबाट प्रतिवादी गोपाल बिष्टले छाडेको चोटपीडाबाट निजको मृत्यु भएको देखिन आएकोले निजको हकमा उक्त १३(३) नं. को अवस्था आकर्षित हुने नै देखिन आयो।

१०. त्यसै गरी प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टले उक्त वारदातमा मृतकलाई मार्नु भनी मुख्य भै बचन समेत दिएको नदेखिएको र निजले मृतकमाथि हातहतियार छाडेको समेत नदेखिएको एवं हतियार इत्यादि लिई वारदातस्थलमा रहेको समेत नदेखिएको अवस्था हुँदा निजलाई सोही महलको १७(३) नं.बमोजिम सजाय ठहर गरेको सन्दर्भमा उक्त १७ नं. मा भएको कानूनी व्यवस्थातर्फ हेर्दा, " ज्यान मार्नालाई मतलबमा भने पसेको तर मुख्य भै बचन पनि नदिने, हात हतियार पनि नछोड्ने, जीउमा पनि नछुने देहायका अवस्थाका अरु मतलबीहरुलाई ज्यान मरेको रहेछ भने देहाय बमोजिम र ज्यान मरेको रहेनछ भने देहायमा लेखिएको सजायको आधा सजाय गर्नु पर्छ" भन्ने उल्लेख गरी सोही नं.को देहाय १ मा "ज्यान मार्नालाई भनी हतियार बिष मागेमा जानी जानी हातहतियार गोली बारुद बिष दिने वा ज्यान मार्ना निमित्त वारदात गरिरहेका ठाउँमा हतियार साथमा लिई महजुद रहनेलाई दश बर्ष कैद गर्नु पर्छ" भन्ने उल्लेख भएको र सोही देहाय २ मा "माथि १ दफामा लेखिए बाहेक घेरा दिने, बाटो, गौँडा छेक्ने वा भाग्न उम्कन नपाउने समेत गैह काम गरी मार्ने संयोग पारिदिनेलाई पाँच बर्ष कैद गर्नु पर्छ" भन्ने उल्लेख भएको सोही देहाय ३ मा "अरु किसिमसंग मत सल्लाहमा पसेकोमा मार्ने ठाउँमा गई अरु कुरा केही नगरी हेरी रहनेलाई र लेखिएदेखि बाहेक अरु

किसिमका मतलबीलाई छ महिनादेखि तीन वर्षसम्म कैद गर्नु पर्छ" भन्ने उल्लेख भएको देखिएको हुँदा मृतकलाई यि प्रतिवादीले कुटपिट नगरे तापनि यस्तालाई मारे पनि हुन्छ भन्ने वाक्य प्रयोग गरेको देखिएबाट निजले मृतकलाई मार्नमा बचन दिएको भन्ने अर्थ गर्न मिल्ने नदेखिएको र मतलबीको रूपमा वारदातमा संलग्न भई मतसल्लाहमा पसेकोसम्म देखिएबाट निजको हकमा सोही १७(३) नं. को अवस्था आकर्षित हुने देखिएको छ।

११. प्रतिवादी तिलु बिष्टको हकमा निज प्रतिवादीले मृतकलाई मार्ने कार्यमा निज कुनै हातहतियार सहित घटनास्थलमा मौजुद रहेको भन्ने समेत नदेखिएको र मृतकलाई मार्न पर्ने सम्मको निजको कुनै पूर्व रिसइवी रहेको भन्ने समेत कहिकतैबाट खुल्न नआएको हुँदा शंकारहित तवरले आरोपित कसुर पुष्टी हुने सवुद प्रमाणको अभावमा निजले अभियोग दावीबमोजिमको कसूरबाट सफाई पाउने अवस्था विद्यमान रहेको देखियो ।

१२. यसरी माथि बिवेचना गरिएको आधार तथा प्रमाण मूल्याङ्कनबाट प्रतिवादी गोपाल बिष्टलाई मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं.बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद हुने र अर्का प्रतिवादी हुकुम बहादुर बिष्टको हकमा मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) नं.बमोजिम २ वर्ष कैद सजाय हुने तथा प्रतिवादी तिलु बिष्टको हकमा सवुद प्रमाणको अभावमा अभियोग दावीबाट सफाई दिने ठहराएको पुनरावेदन अदालत, तुलसीपुरबाट मिति २०७०।३।१७ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादी हुकुमबहादुर बिष्टको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखमा बुझाईदिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा मेरो सहमति छ ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः- सुरथ प्रसाद तिमल्सेना

कम्प्यूटरः- मन्जिता ढुंगाना

सम्बत् २०७४ साल कार्तिक २७ गते रोज २ शुभम्-----